

Jeremia 17, 5 – 10
Lucas 6, 17 – 26

Grote of Jacobijnerkerk Leeuwarden
Zondag 11 februari 2007

Gemeente van Jezus, onze Heer,

Wat te doen met deze teksten?

Ik heb ze de afgelopen dagen gelezen en herlezen.

~~En~~ die verzen uit Jeremia, als ik ze lees en herlees, dan wordt mijn weerstand en protest alleen maar groter.

Als er staat: Vervloekt wie op de mens vertrouwt en even verder, gezegend wie op de Heer vertrouwen, dan voel ik een enorm protest, ~~ja~~ bijna woede. Wat moet ik hiermee? Wat is dit voor hyper ascetisch profetisme?

Ik krijg er associaties bij van Amerikaanse TV-dominees, die ons willen vervreemden van het dagelijks leven, om het allemaal bij de Heer te zoeken.

Als ik ~~toch~~ kijk naar de wereld, de mensheid, en ik kijk naar die mensen die het helemaal bij de Heer of bij God zoeken, dan zie ik een enorme haat tegen het gewone leven, dan zie ik haat tegen een medemens, want die kun je niet vertrouwen.

Eigenlijk vind ik het stuk uit Jeremia niet geschikt voor kinderen, ik vind het zwart-wit, en wij hebben als mensheid zeer slechte ervaringen met religieuze zwart-wit teksten. Ze zijn gevaarlijk, want mensen hebben de neiging om ze letterlijk te nemen en nog uit te voeren ook. Zie de wereldwijde godsdienstwaanzin en religieus fanatisme.

Roep het
Nergens vind ik in deze verzen iets van eerbied voor het leven.
De mens is toch kostbaar in de ogen van de Schepper?

En ik voel me ook weer helemaal gereformeerd als ik hier lees: God geeft ieder wat hij verdient. Dat hoorde ik als jongetje ook ~~van~~ vanaf de preekstoel. En ook toen al voelde ik protest en weerstand. Zo kan God toch niet zijn? Dit kan niet waar zijn!

Jeremia is hier vervallen in een soort pessimisme waar ik totaal niet in mee kan voelen. Als hij zegt: Niets is zo onbetrouwbaar als het hart. Dan denk ik, Jeremia, jij bent diep getraumatiseerd door je eigen ervaringen. Je bent zo diep getraumatiseerd, dat je de wereld al vaarwel hebt gezegd, en je alleen nog maar wilt versmelten met God.

Wat te doen met deze teksten? Wat doe je met een daadwerkelijk gevoel van weerzin tegen een religieuze tekst? Een spotprent van maken? Is ook niet zonder gevaren in deze tijd. Je schouders ophalen en verder lopen? Ja, dat kan.

Maar wij als gemeente kunnen dan nou juist niet!

Wat te doen met deze teksten?

~~En~~ dan Lucas. Eigenlijk ook zwart-wit.

We vinden hier in de tweede helft van het gelezene een deel van de zogenaamde zaligsprekingen. Trouwens, zo kunnen ze nu niet meer heten, want er staat sinds kort 'gelukkig' in plaats van 'zalig'. Dus het zijn eigenlijk gelukkigsprekingen of misschien moeten we zeggen: Geluksrecepten.

Maar goed, we kennen de zaligsprekingen beter in de bewoordingen van Matteüs, daar staan ze aan het begin van de bergrede, 'zalig de armen van geest etc.' die versie kennen we bijna uit het hoofd.

Maar Lucas beperkt zich ~~toch~~ vier zaligsprekingen en zet er dan meteen vier waarschuwingen achteraan, in de termen "Wee jullie...etc" . Misschien openbaart zich hier de arts Lucas, die zoals elke goede dokter een goed advies meteen laat volgen door een waarschuwing.

~~En ergens~~ ^{In het} spreekt Jezus wel een beetje op de toon van Jeremia. Want Hij zegt: Doe je best, verkondig het koninkrijk, maar zoek het verder vooral bij God en je loon zal groot zijn in de hemel. Zo van: Het hier en nu, dat is het niet. Dit leven, dat is het niet echt, het echte leven moet nog komen.

En dan voel ik ook al weer protest in mijn maag. Dan denk ik: Wat heb ik daar dan nu aan? Ik leef nú! Ik moet het hier en nu doen. En wat heb ik dan aan God en geloof? Kan ik dan niet beter humanist worden, de

toga afleggen, iets in de schone kunsten gaan doen en verder niet wakker liggen van religie?

Wat moet ik met deze teksten?

In de afgelopen dagen heb ik getracht om boven mijn eigen protest en weerstand uit te komen. Met deze teksten voor mijn neus.

In de eerste plaats heb ik afgelopen dinsdag het gedeelte uit Lucas bestudeerd met de bewoners van het verpleeghuis in Dokkum. En toen ik vroeg: Wat vindt u nou het mooiste moment uit dit bijbelgedeelte, toen zeiden ze: Dat is het moment, dat mensen proberen Jezus aan te raken, omdat ze de kracht voelen die van Hem uit gaat, en het was, en dat wisten ze, een genezende kracht.

Toen heb ik dat vers nog eens voorgelezen, en toen voelde ik ook zelf: Ja, dit vers daar heb ik iets mee.

Ik lees het nog een keer:

“Ze waren gekomen om naar hem te luisteren en zich van hun ziekten te laten genezen; ook diegene die gekweld werden door onreine geesten werden genezen en de hele menigte probeerde hem aan te raken, want er ging een kracht van hem uit die allen genas.”

Wow, denk ik, dat moet wat geweest zijn. Dat je voelt dat er van iemand zo' n genezende kracht uitgaat. En dat alleen een aanraking voldoende is om van je ziekten te genezen.

En wat een voorrecht dat de mensen, toen Jezus op aarde was, hem konden aanraken. Ik ken genoeg mensen in het verpleeghuis die dat ook graag zouden willen. Jezus aanraken en in één klap genezen zijn van Parkinson of MS of kanker. Dat zou mooi zijn.

Maar wij kunnen Jezus niet meer letterlijk aanraken. En toen zei een patiënt van de revalidatie-afdeling: Ja, dominee, dat kan wel; wij kunnen Jezus aanraken door de Geest. Wij zijn met veel te veel mensen om Jezus lëtterlijk aan te raken, Hij zou erdoor doodgedrukt worden; en daarom heeft God de Geest gegeven, zodat wij Hem kunnen blijven aanraken.

En zo is het. God aanraken dat doen wij door de Geest. Die kracht die van Jezus uitging, die kracht van Geest is ín deze wereld gebleven, toen Jezus de wereld verliet. En het is die Heilige Geest die tot op de dag van vandaag genezend aanwezig is tussen de mensen.

Maar wat te doen met deze teksten? Wat nemen we er van mee, de komende dagen? Hoe zetten we deze bijbelverzen om in dagelijks handelen?

Eigenlijk zou die profetie van Jeremia ons aan moeten spreken. Die profetie die ís zo dramatisch omdat de tijd waarin Jeremia leeft zo érg is. De mensen hebben er een zootje van gemaakt. De straten staan vol met gruwelijk levenloze afgodsbeelden en men trekt zich totaal niets meer aan van de leefregels van de tora. In die zin past die profetie wel in onze westerse wereld.

Maar ik zie niet in, dat het ons zou helpen om wereldvreemd te worden en ál onze kaarten te zetten op later. Er is een grote noodzaak om nu, dag voor dag, hard te werken aan een leefbare samenleving. We kunnen het niet maken om de samenleving als een oude slechtlopende winkel op slot te doen, uitverkoop te houden en dan allemaal als vrome kloosterlingen af te wachten wat komen gaat.

Nee, dan voel ik toch dat de woorden van Jezus ons op een nieuw niveau brengen.

Jezus aarzelt niet om in zwart-witte bewoordingen de mensen wakker te schudden. Maar die kracht die van hem uitgaat, dat is iets nieuws.

Hangt in de tijd van Jeremia alles af van bekering, in Jezus dagen gaat het blijikbaar om aanraking.

Zou aanraking niet de sleutel zijn waarmee we de spiraal van geweld en haat kunnen doorbreken?

Zit in die aanraking niet het grote geheim van Gods liefde voor deze wereld?

En daarom heb ik jaren geleden deze toga aangetrokken, omdat ik overtuigd ben van Gods liefde voor deze wereld?

Het is de aanraking, de zachte kracht van de liefdevolle aanraking die uiteindelijk een doorbraak kan geven naar een nieuwe wereld.

Ik hoor het kardinaal Daneels nog zeggen in een meditatie: "Het zijn de zachte krachten die het koninkrijk in onze tijd zullen vestigen."
En daar ben ik het als mens zo hartstochtelijk mee ééns!

Uiteindelijk moet de mens tot een innerlijke bekering komen (bravo Jeremia).

En waar draait die bekering om? Die draait om een innerlijke beslissing, om in plaats van haat, liefde te geven.

De mens is daar in principe toe in staat. Ik loop regelmatig met mijn hond Sarah door Deinum en Sarah heeft altijd ruzie met dezelfde honden. En ze is altijd vriendelijk tegen de anderen. Ze heeft het niet op bepaalde honden en dat komt omdat het ooit een keer mis is gegaan tussen hen en dan komt het nooit weer goed.

In de mensenwereld kan het juist wel weer goed komen. Wij kunnen van gedachten veranderen, wij kunnen een andere koers kiezen.

In principe is het mogelijk dat een Talibanstrijder zijn wapens weggooit en voortaan het gesprek als middel van communicatie kiest. Ieder mens kan die keuze maken.

Om die innerlijke bekering gaat het. En dan zijn het zachte krachten, waar wij voor kunnen kiezen, en het zijn die zachte krachten die cement vormen van Gods koninkrijk.

Misschien begint het koninkrijk wel bij de aanraking.

Er zijn zovele mensen die nooit aangeraakt worden, of die niet meer aangeraakt worden. Misschien ligt daar wel ons eerste geluk.

Want er gaat kracht uit van onze aanraking, als dat uit liefde geschied en als die aanraking bedoeld is om de ander kracht te geven.

Er blijft in mij altijd iets van protest en weerstand, als het over God gaat. Ik blijf nog steeds een beetje wantrouwend tegenover mensen die mij wereldvreemd willen maken en mij doorverwijzen naar de Heer, en dat dat het dan helemaal moet zijn.

Dat is geloof ik niet mijn persoonlijke weg.
Ik wil mijn protestmogelijkheid eigenlijk ook niet kwijt.
Het houdt me scherp het houdt me aandachtig en geconcentreerd.

Van binnen vloek ik wel eens op mijn werk als ik mensen zie lijden aan
het leven, dan schreeuw ik van binnen: Zo hoort het niet te gaan!

Dan jeremieer ik van binnen misschien?

Het geheim van de schriftlezingen van vanmorgen schuilt in de
aanraking. En daarin proeven we tevens de kern van ons geloof.
Namelijk dat God door zijn Zoon deze wereld in liefde heeft aangeraakt,
opdat deze wereld dichterbij God durft te leven.

Zo te worden aangeraakt door deze heilige woorden.

AMEN